

det er saa vanskeligt at sige, at det kun skal være Kirke-, Skole- og Thingstier, at jeg troer, det er bedre at overlade det til Communalbestyrelsen paa ethvert Sted at afgjøre, hvilke Stier der paa Grund af deres Bestaffenhed og andre Omstændigheder, dog vel at mærke, naar de ere lovligt eksisterende, skulde optages paa Regulativet. Naar den ærede Landsthingsmand, der nu satte sig, meente, at der let kunde komme til at behøves en Høiesterets-Dom for, at det i Forveien kan afgjøres, om de ere lovligt eksisterende, saa troer jeg just ikke, at denne Indvending er meget betydende; thi saa kan der ogsaa behøves en Høiesterets-Dom for, hvilke Gangstier der ere Kirkestier, og hvilke der ere Skolestier, og fremdeles for, hvilke der ere fra Alders Tid, og saadanne Omstændigheder troer jeg ikke, man skal see hen til, i alt Fald ikke, naar der er Tale om en saa vigtig Sag, som denne er for den ikke fjørende Deel af Befolkningen paa Landet. Der er mange Gangstier, som kunne være særdeles vigtige, uden at de kunne henføres, som den høitærede Minister omtalte, til det Ene eller Andet af hvad, der er omtalt i Udkastet. Jeg skal f. Ex. nævne en Landsbyes Gangsti til nærmeste Kjøbstad. Det kan ofte være, at det hverken er en Gangsti til Kirke, Skole eller Thinghuus, og som det dog kan være i høi Grad af Vigtighed for Arbeidsclassen i Sognet udenfor den Bei, de Kjørende passere, at have til Kjøbstaden, og som det derfor er i høi Grad af Vigtighed, at Communalbestyrelsen kan optage som offentlig paa Regulativet. Den høitærede Minister yttrede, at dette ikke var saa farligt, hvis en saadan Gangsti ikke var optagen paa Regulativet som offentlig, thi saa kunde det Offentlige, ad privatretlig Bei, i Genhold til § 5, paastaae, at den skulde vedblive at eksistere. Men det forekommer mig netop, at § 5, saaledes, som denne Paragraph er affattet i Udkastet, vel at mærke i Udkastet, taler mod en saadan Afgjørelse; thi det er der sagt, at den Private er berettiget til, upaataalt af det Offentlige, at aflægge en saadan Sti, naar den ikke er optagen i Regulativet. Nu kan en saadan Sti som den, jeg tillod mig at nævne, ikke være optagen paa Regulativet, fordi den ikke er nogen af de

Slags, som ere omtalte i § 5, ergo er den udeladt, og ergo kan det Offentlige heller ikke paatale den. Man kunde, som jeg forrige Gang tillod mig at vise, mene, at de enkelte Private kunne paatale den; men jeg troer, at det i de fleste Tilfælde vilde vise sig som upraktisk. Det forekommer mig, at, naar man skulde afgjøre, hvad der var det Hensigtsmæssigste, maatte man nærmest gaae efter Indholdet, og i Overeensstemmelse med Lovens Indhold afsatte Overkriften til Loven og ikke gaae den anden Bei, efter Overkriften at søge at begrunde Indholdet. Jeg troer heller ikke, fordi der i Lovudkastet optages en Bestemmelse om, at de fra Alderstid benyttede Gjenveie skulde kunne optages paa Regulativet som offentlige, at der derfor er Tale om noget Eiendomsindgreb. Det forudsættes, at Gangstien er der lovligt, og at den har været der fra Alderstid, og der er altsaa kun Spørgsmaal om, hvorvidt Vedligeholdelsen og Tilsynet af den skal paahvile det Offentlige. Der kan ikke være, saavidt jeg skjønner, Tale om noget Eiendomsindgreb med Hensyn til Private. Det Æneste, som her skulde kunne siges, det var, hvis Gangstien ikke havde den Brede, som § 3 bestemmer, at den skal have, saa kunde det maaskee siges, at den skulde gives denne Brede, og at dette var et Eiendomsindgreb. Men jeg troer ikke, at dette vil vise sig som saadant; thi jeg antager, at enhver Privat vil være meget vel tjent med, naar der engang er Gangsti over hans Mark, at det Offentlige da har Tilsyn dermed og gjør den istand. En saadan Sti vil i de fleste Tilfælde, især naar den er meget besøgt, blive meget bredere, end en Aalen, naar den ikke er underlagt det Offentliges Tilsyn og som saadan vedligeholdes af det Offentlige, og jeg troer derfor, at det netop, snarere end et Eiendomsindgreb, vil blive en reen Fordeel for Eieren, der har en saadan Sti paa sin Mark, naar den skal være der, naar den, vel at mærke, er lovligt eksisterende, at den da er underlagt det Offentliges Tilsyn. Det forekommer mig dog meget tvivlsomt, om ikke Møllestier skulde kunne have været optagne her mellem disse Stier i offentlige Diemed; thi det er, vel at mærke, ikke for Mølleeierens Skyld, men for de samtlige Beboeres Skyld, navnlig i Særdeleshed for deres